

FYLKESRÅDSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
123/13	Fylkesrådet	18.06.2013

Høring - søknad om bygging av Sørbukta kraftverk - Hemnes kommune

Sammendrag

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har sendt på høring søknad fra 5 ulike søkere om tillatelse til å bygge 10 småkraftverk i Hemnes kommune. Søknadene skal behandles etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven, og gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8. Høringsfrist var satt til 3. juni, men det er avklart med NVE at Nordland fylkeskommune avgir sin høringsuttalelse etter politisk behandling i fylkesrådsmøtet 18. juni.

Med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jfr reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6, fremmer fylkesrådet innsigelse til planene for Sørbukta kraftverk. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er de negative konsekvensene for store villmarkspregede INON-områder og viktige reindriftsområder. I tillegg har tiltaket liten samfunnsnytte, og vil få negative konsekvenser for blant annet friluftsliv og biologisk mangfold. Etter fylkesrådets vurdering vil en utbygging totalt sett gi vesentlig større negative enn positive konsekvenser. Fylkesrådet ser ingen avbøtende tiltak som kan bidra til at innsigelsen trekkes.

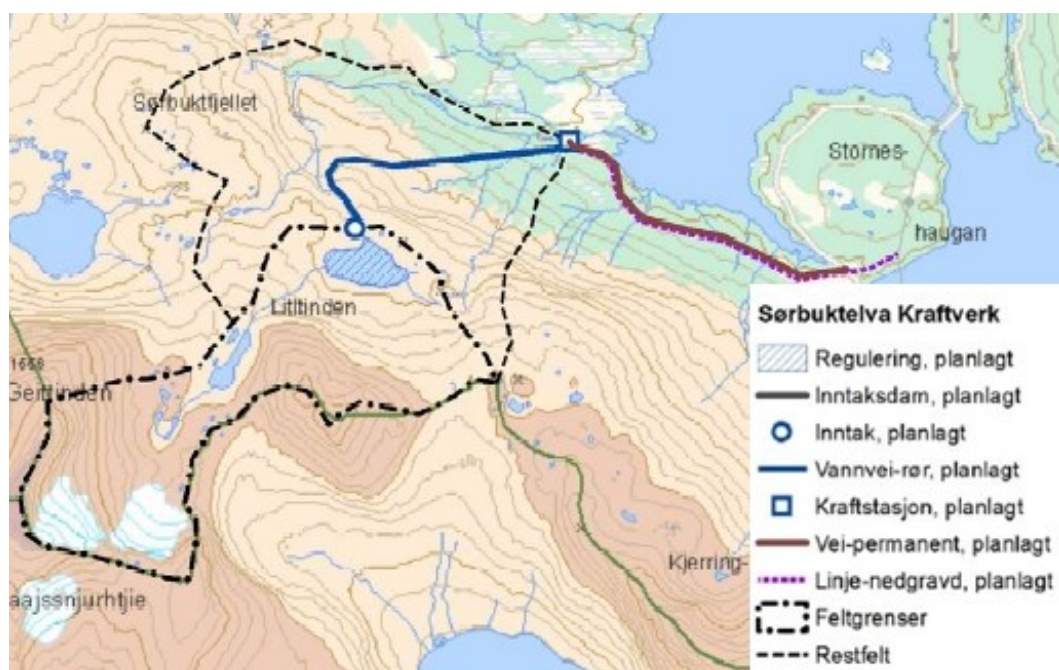
Figur 1 Oversiktskart med planlagt tiltaksområde inntegnet som rød sirkel.

Bakgrunn

Sørbuktelva ligger ca. 30 km (luftlinje) øst for Mosjøen og 31 km (luftlinje) sør for Korgen.

Tabell 1 Hoveddata for Sørbukta kraftverk (tall fra konsesjonssøknad).

Produksjon:		
Installert effekt	(MW)	2,5
Årlig produksjon	(GWh)	8,2
Vinterproduksjon	(GWh)	2,3
Sommerproduksjon	(GWh)	5,8
Økonomi:		
Kostnad	(MNOK)	40
Utbyggingspris	(Kr/kWh)	4,9
Vanndata:		
Middelvannføring	(l/s)	356
Alminnelig lavvannføring	(l/s)	9
5-persentil sommer	(l/s)	85
5-persentil vinter	(l/s)	6
Planlagt minstevannføring – sommer	(l/s)	85
Planlagt minstevannføring – vinter	(l/s)	6
Kraftverk:		
Inntak	(moh.)	770
Avløp	(moh.)	390
Berørt elvestrekning	(m)	3600
Inntaksdam høyde	(m)	4
Inntaksdam lengde	(m)	10
Rørgate	(m)	2350
Ny vei	(m)	2500
Kraftstasjon	(m ²)	100
Nettilknytning (jordkabel)	(m)	2900

Figur 2 Detaljkart over Sørbukta kraftverk (fra konsesjonssøknad).

Problemstilling

Positive samfunnsvirkninger av tiltaket

Tiltaket vil bidra årlig med 8,2 GWh ny fornybar energi. Dette tilsvarer forbruket til ca. 410 husstander. Ca. 28 % av produksjonen vil komme i vinterhalvåret. Tiltaket vil gi skatteinntekter til offentlige myndigheter. Søknaden tallfester ikke dette noe nærmere. Utbygger forventer at en del av arbeidet i anleggsperioden vil kunne tilfalle lokale bedrifter i Hemnes kommune eller nabokommunene dersom tilgang til riktig arbeidskraft finnes.

Naturmangfold

I følge konsesjonssøknadens miljørapport, ved Sweco AS, ble det ikke registrert noen prioriterte naturtyper eller områder med stor betydning for rødlistede arter tilknyttet det aktuelle området. Under befaring i forbindelse med miljørapporten ble den rødlistede arten strandsnipe (nær truet) registrert. Konklusjon fra miljørapport:

Prosjektets influensområde har liten til middels verdi for terrestrisk (landbasert) biologisk mangfold. Sørbuktelva kraftverk forventes å gi liten til middels negativ påvirkning. Konsekvensgraden blir dermed liten negativ på terrestrisk miljø.

Fisk og fiske

I følge miljørapporten er det ikke registrert noen verdifulle lokaliteter for vannmiljø i Sørbuktelva, og det er liten sannsynlighet for ål (*kritisk truet*) og elvemusling (*sårbar*) i elva. Det forventes derimot en næringsrik elv med flere organismegrupper, og gode forekomster av ørret og/eller røye i det planlagte magasinet. Konklusjon fra miljørapport:

Prosjektområdet har liten verdi for akvatisk (vannbasert) biologisk mangfold. Sørbuktelva kraftverk forventes å gi middels negativ påvirkning på akvatisk miljø, og dermed liten negativ konsekvens.

Landskap

I følge konsesjonssøknaden vil tiltaket medføre permanente inngrep i et område som er tilnærmet uberørt fra før. Konstruksjoner som inntaksdam, kraftstasjon og adkomstvei vil være synlig fra områdene rundt. Selve rørtraséen (med midlertidig ankomstvei til inntaket i anleggsfasen) vil derimot i følge konsesjonssøknadens miljørapport kun være synlig som et sår i terrenget inntil området er revegetert. På grunn av redusert vannføring vil også elva få redusert verdi som landskapselement på prosjektstrekningen. Sonen rundt vannet som skal reguleres knapt en meter, vil bli synlig når vannstanden er lav. Konklusjon fra konsesjonssøknad:

Tiltaket forventes å påvirke landskap i middels negativ grad. Dette gir middels negativ konsekvens for landskap.

Inngrepsfrie naturområder i Norge (INON)

Tap av INON sone 2 (1-3 km fra tyngre teknisk inngrep):	5,8 km ²
Nedklassifisering av INON sone 1 (3-5 km fra tyngre teknisk inngrep):	12,2 km ²
Nedklassifisering av villmarkspregede naturområder (> 5 km fra tyngre teknisk inngrep):	9,4 km ²
Samlet tap/endring av INON:	27,4 km ²

Friluftsliv

I følge konsesjonssøknaden brukes området en god del til jakt, fiske og turgåing, og i kommuneplanen til Hemnes kommune er området registrert som utfartsområde/ svært viktig friluftsområde.

For turgåere i området vil redusert vannføring, samt inngrep ved regulering av vann, inntak, kraftstasjon, massedeponi, adkomstvei og vannvei kunne bli forstyrrende elementer i landskapet. Rørtraséen vil over tid gro til igjen, og har derfor størst negativ påvirkning de første årene etter selve utbyggingen. Tiltaket kan også bli noe forstyrrende for jakt i området under anleggsperioden, men i driftfasen vil all jakt kunne foregå som før. Dette ifølge konsesjonssøknadens miljørapport.

Av positive konsekvenser vil ny adkomstvei kunne gjøre det lettere å ta seg inn til området etter utbygging, noe som kan føre til en liten økning i bruken av området. Redusert vannføring vil også gjøre det enklere å krysse elva.

Konklusjon fra konsesjonssøknad:

Influensområdet har middels verdi for friluftsliv. Det forventes liten til middels negativ påvirkning på friluftsliv. Dette gir liten til middels negativ konsekvens for friluftsliv.

Reindrift

I følge konsesjonssøknaden er områdene nord for Sørbuktelva betegnet som vårbeite og er del av det sentrale kalvingsområdet i Jillen-Njaarke. Områdene sør for elva tilhører sentrale sommerbeiteområder. Nord for Sørbuktelva er det et oppsamlingsområde, og prosjektet ligger på grensen til dette. Det er flere markerte trekkleier og drivingsleier i området. Av de ulike brukstypene i området er vårbeite, oppsamlingsområdet, trekkleier og drivingsleiene de mest verdifulle. Konklusjon fra konsesjonssøknad:

Området har stor verdi for reindrift. Det forventes middels negativ påvirkning på reindrift. Dette gir middels til stor negativ konsekvens.

Kulturminner og kulturmiljø

Konsesjonssøknaden sier følgende om kulturminner:

Ingen kjente kulturminner eller kulturmiljøer blir berørt av tiltaket. Prosjektet medfører blant annet gravearbeider som kan skade ikke kjente kulturminner. Tiltaket forventes å påvirke kulturminner i liten grad. Dette gir ubetydelig negativ konsekvens for temaet.

Kulturminnefaglig vurdering fra Nordland fylkeskommune:

Tiltaket vurderes ikke til å være i konflikt med kjente, automatisk fredete eller regionalt viktige kulturminner som fylkeskommunen er delegert forvaltningsansvar for.

Vannforskriften (Forskrift om rammer for vannforvaltningen)

Det planlagte kraftverket ligger i vannområdet Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan (*Forvaltningsplan for vannregion Nordland 2010-2015 (FT-sak 118/09)*). Til denne planen er det et generelt miljømål om at alle vannforekomstene i vannområde Ranfjorden skal ha minimum god miljøtilstand innen 2015. Det planlagte kraftverket ligger ikke i en vannforekomst hvor det er registrert noen påvirkninger på vannkvaliteten, hverken kjemisk eller økologisk. Dersom det blir gitt konsesjon er det viktig at NVE gjør en vurdering opp mot § 12 i *Forskrift for rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften). NVE skal også jf. § 14 i vannforskriften begrunne ny aktivitet eller nye inngrep som ikke følger av vedtatt plan. Dette skal gjengis i neste forvaltningsplan ved rullering.

Tiltakshavers forslag til avbøtende tiltak

- Minstevannføring tilsvarende 5-persentilen i sommer og vinterhalvåret.
- Inngrep fra anleggsperioden skal bli revegetert med den naturlige floraen på stedet.
- Mulig utvidet fugleundersøkelse for å få en bedre oversikt over hekkende fugler i området.
- Sette opp en bom på veien inn til kraftstasjon, for å redusere forstyrrelsen i området til et minimum.

Andre instansers uttalelse

Innstilling fra teknisk og miljøutvalg – Hemnes kommune

(...) Ut fra en samlet vurdering og avveining av fordeler og ulemper med en utbygging av Sørbuktelva kraftverk, frarådes konsesjon innvilget.

Tilrådingen om avslag begrunnes særskilt ut fra at utbyggingen har middels til store negative konsekvenser både for inngrepsfrie naturområder og reindrift - samt middels negative konsekvenser for landskap og brukerinteresser. (...)

Fylkesmannen i Nordland

(...) I friluftslivssammenheng vil redusert vannføring, herunder sterkt reduksjon av fossefallene, samt inngrep ved regulering av vann, inntak, kraftstasjon, massedeponi, adkomstvei og vannvei forringe opplevelsen av området. Fylkesmannen er kjent med at det foregår en del friluftsliv i dette området, men denne er nok av mer lokal betydning. I denne delen av Hemnes er det området rundt Okstindan som peker seg ut som det mest verdifulle friluftsområdet.

De største konfliktene i dette prosjektet synes å knytte seg til reduksjon av inngrepsfrie naturområder (INON). Eventuell realisering av Sørbuktelva kraftverk vil gi store negative konsekvenser for INON. Prosjektet vil medføre et bortfall av villmarkspregede områder med 9,4 km² og INON sone 2 med 5,8 km². Ca. 12,2 km² INON sone 1 vil omdefinieres til INON sone 2. Etter Fylkesmannens vurdering vil omsøkte tiltak vanskeliggjøre oppnåelsen av nasjonalt mål om å sikre at gjenværende naturområder med urørt preg blir tatt vare på, og da særlig i forhold til ønske om å bevare store sammenhengende INON-områder, der en del også utgjør villmarkspregede områder. Med tanke på eksisterende utbygginger, og et fortsatt stort utbyggingspress rundt Røssvatnet, står denne regionen i fare for å ha svært lite igjen av slike uberørte områder. Fylkesmannen er med bakgrunn i dette kritisk til omsøkte tiltak.

Reindriftsforvaltningen

(...) Reindriftsforvaltningen vurderer tiltaket som stor konsekvens for reindrift og fraråder at det blir gitt konsesjon på grunnlag av samlet belastning for reindrift og at flere særverdiområder for reindrift blir berørt.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland (FNF)

(...) Det omsøkte tiltaket vil ha uakseptable konsekvenser for INON, landskap og friluftsliv. FNF Nordland henstiller om at det ikke gis konsesjon til Sørbuktelva kraftverk.

Hemnes Turistforening

Området rundt Kjerringtinden, Geittinden og Brurskanken står i dag sammen med Okstindmassivet fram som et av få områder i og rundt Hemnes Kommune med små menneskelige inngrep. Hemnes Turistforening mener det er klokt å verne om disse områdene spesielt. Dette området får stadig større popularitet blant turgåere.

Den planlagte utbygginga i Sørbukta medfører en rekke uønskede naturinngrep, så som dam, rørgate, ny vei og kraftlinje. Den beregnede produksjonen av elektrisk energi er etter vår mening for liten i forhold til de negative virkningene av naturinngrepene.

Vurderinger

Med bakgrunn i *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*, anbefaler fylkesråden at det fremmes innsigelse til bygging av Sørbukta kraftverk. Hovedbegrunnelsen for innsigelsen er de negative konsekvensene for store villmarkspregede INON områder og viktige reindriftsområder. I tillegg har tiltaket liten samfunnsnytte, og vil få negative konsekvenser for blant annet friluftsliv og biologisk mangfold. Etter fylkesrådets vurdering vil en utbygging totalt sett gi vesentlig større negative enn positive konsekvenser. Fylkesråden ser ingen avbøtende tiltak som kan bidra til at innsigelsen trekkes.

Fylkestinget har vedtatt *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*. Hovedmålsettingen for planen er: *Det er et regionalpolitisk mål å bygge ut ny vannkraft der hvor konsekvensene for andre arealbruksverdier er akseptable. Nordland skal arbeide for økt produksjon av vannkraft tilsvarende 1,3 TWh i ny årlig produksjon innen 2025 (overordnet strategi nr. 1).*

Fylkesråden ser at utbygging av Sørbukta kraftverk vil bidra med ny fornybar energi tilsvarende 8,2 GWh, og at mesteparten av energien vil bli produsert i sommerhalvåret da det er minst behov for energi. Fylkesråden vurderer at tiltaket er lite positivt for samfunnet.

I forhold til *forskrift for rammer for vannforvaltningen* (vannforskriften) ser fylkesråden at det planlagte kraftverket ligger i vannområdet Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan (*Forvaltningsplan for vannregion Nordland 2010-2015*). Kraftverket vil være et nytt inngrep i dette planområdet. Dersom NVE gir konsesjon til kraftverket skal de jf. § 14 i forskriften begrunne dette nye inngrepet. Begrunnelsen skal så gjengis i neste forvaltningsplan.

Fylkesråden vurderer samlet sett at tiltaket har stor negativ konsekvens for miljø og andre arealbruksverdier, jf tabell 2.

Tabell 2 Fylkesrådets vurdering av tiltakets konsekvenser for miljø og andre arealbruksverdier.

Tema	Verdi	Konflikt	Vurdering i henhold til småkraftplanens kapittel 2
Naturmangfold	Liten/ middels	Liten	B2. Man skal være svært restriktiv med å gi tillatelse til tiltak dersom det er fare for at rødlistede arter i kategorien nær truet (NT) blir skadelidende.
Fisk og fiske	Liten	Liten	Ingen aktuelle retningslinjer
Landskap	Middels	Middels	Ingen aktuelle retningslinjer
INON	Stor	Stor	C2. Utbygging av små vannkraftverk som medfører en betydelig reduksjon i villmarkspregede INON-områder skal ikke tillates.
Friluftsliv	Middels/ stor	Middels	I2. I områder med stor verdi for friluftsliv, skal man være restriktive med å tillate utbygging.
Reindrift	Stor	Middels/ stor	E2. Innenfor reindriften kalvingsområder skal man være svært restriktive med å gi tillatelse til kraftverk som kan virke forstyrrende på kalvingsaktivitet. Det skal stilles krav om lydisolering av kraftstasjon og regulering av ferdsel i kalvingsperioder. Dette skal skje i samråd med reindriftsutøvere.
Kulturminner og kulturmiljø	Ingen	Ingen	Ingen aktuelle retningslinjer
Konklusjon	Stor	Stor	Sørbukta kraftverk tilhører småkraftplanens prioriteringsnivå: Ikke prioriterte For dette prioriteringsnivået gjelder følgende: Utbyggingen planlegges i et område med viktige miljøverdier og det er betydelig risiko for at utbyggingen vil skape stor konflikt med disse verdiene. Avbøtende tiltak kan ikke fjerne eller redusere konflikten. Forevar-prinsippet tilsier at utbygging ikke skal tillates. Sørbukta kraftverk vurderes å ha liten samfunnsnytte, og avbøtende tiltak kan ikke fjerne eller redusere stor konflikt med viktige verdier.

Fylkesrådets vurdering av samlede effekter, jf. vedlegg

Fylkesrådet har i eget vedlegg vurdert de samlede effektene ved utbygging av ti små vannkraftverk i Hemnes kommune. Sørbukta kraftverk medfører store negative konsekvenser i seg selv, og bidrar også til negative samlede effekter, særlig i forhold til INON og reindrift.

Tiltakenes konsekvenser for rødlistede rovdyr og rovfugl er lite omtalt i hver enkelt sak. Dette er arter som ofte er avhengige av store sammenhengende leveområder for å opprettholde en bærekraftig bestand. Konsekvensene for ål er bare sporadisk omtalt i noen av enkeltsakene. Både tettheten og rekrutteringen av ål er strekt redusert i Norge. Dette har medført at ål er klassifisert som kritisk truet. Fylkesrådet mener derfor at det bør vurderes nærmere hvorvidt disse sårbare artene kan bli skadelidende ved utbygging av ti kraftverk.

Konsekvenser

Saken vil ikke medføre noen økonomiske, administrative eller personellmessige konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Saken har heller ingen konsekvenser knyttet til gjennomgående fylkeskommunal politikk knyttet til likestilling, universell utforming og folkehelse. Sakens konsekvenser for miljø og samiske forhold er beskrevet tidligere i dette dokument.

Vedtakskompetanse

I henhold til delegasjonsreglementets kapittel 3.21, vedtatt i FT-sak 111/12, er fylkeskommunens myndighet til å avgi uttalelse til søknad om konsesjon og fremme innsigelse til vannkraftverk på inntil 10 MW delegert til fylkesrådet.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkesrådet i Nordland fremmer innsigelse til planene for Sørbukta kraftverk, med hjemmel i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 24 tredje ledd, jfr reglene om innsigelse i plan og bygningsloven §§ 5-4 og 5-6.
2. Fylkesrådet ser ingen avbøtende tiltak som kan bidra til at innsigelsen trekkes.
3. Dersom det likevel blir gitt tillatelse til omsøkt tiltak, ber fylkesrådet om at det påses at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldsloven §§ 8-12, og med vannforskriftens § 12. NVE bes om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene eller vurderes ved detaljplanlegging:
 - a. Detaljplanleggingen må skje i nær dialog med reindriftsnæringen.
 - b. Det må slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året.
 - c. Detaljplanleggingen må påse at rødlistearter ikke blir skadelidende av tiltaket.
 - d. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av kraftstasjon og tilhørende infrastruktur.
 - e. Tiltakshaver har aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Kulturminner i Nordland varsles umiddelbart.
4. Fylkesrådet ber NVE om å følge opp § 14 i vannforskriften.
5. Fylkesrådet oppfordrer NVE til å utrede den samlede belastningen for rødlistede rovdyr, rovfugl og ål.

Bodø den 18.06 2013
Hild-Marit Olsen
fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse
sign

18.06.2013 Fylkesrådet
FRÅD-123/13
Vedtak
Innstillingen vedtatt

Vedlegg
Fylkesrådets vurdering av samlede effekter ved utbygging av ti kraftverk i
Hemnes kommune

DokID
358409